

че тѣ сж голи, осиромашели, и че иматъ най-голѣмъ интересъ да видятъ социализъма въвдворенъ у насъ. „Споредъ смѣтката на индустриалната комисия, казва г. Д. Братановъ,¹ излиза, че съ земледѣлието се занимаватъ въ Княжеството 2,111,547 души и обработватъ 17,918,769 дюлюма и 1,791,876 хектара ниви. Земледѣлческитѣ пѣкъ каси въ Княжеството сж издали въ записи до 1 януари 1890 г. 22,423,548 лева. Като раздѣлимъ послѣдната сума на числото на земледѣлцитѣ ще видимъ, че на всѣки земледѣлецъ въ Княжеството се пада по 10 л. 15 ст. дългъ, безъ да смѣтаме лихвитѣ, които плащатъ на каситѣ; а като раздѣлимъ сжщата сума на числото на хектаритѣ, колкото се обработватъ въ Княжеството, намираме че на хектаръ земя се пада дългъ 12 л. 50 ст. приблизително, пакъ безъ лихвитѣ. Освѣнъ това, откакъ излѣзе законътъ, съ който се разрѣшава на банката да дава заеми подъ ипотека на ниви, ливади и други земи, тия заеми пораснаха отъ лева 2,687,632 до 11,832,777, отъ които като туримъ само 5 мил. издадени подъ ипотека на земи и др., ще намѣримъ, че на единъ хектаръ се пада дългъ още 3 лв. 10 ст. приблизително безъ лихвитѣ. Така щото излиза, че на единъ хектаръ земя се пада дългъ едно връзъ друго 15—16 лева. Срѣдната цѣна на единъ хектаръ земя у насъ не надминава тая сума, а отъ тукъ ясно е, че земята у насъ я иматъ земледѣлцитѣ само на име, а въ сжщность не е тѣхна“.

Скромни дирачи на економическата истина по насъ, ние много мнѣния сме чували и чели, но никога не сме срѣщали такова ненаучно заключение, каквото подчъртанитѣ по-горѣ думи на нашия наученъ социалистъ. Какъ г. Братановъ не се сѣти, прѣди да напише тия редове, да погледне въ нашия бюджетъ? Въ него той щѣше да види, че населението по насъ плаща всѣка година емлякъ 4¹/₂ мил. лева, които, по 4 на хилядото, прѣдставляватъ недвижими имоти за 1,125,000,000 лева. А отъ тия 1 милиардъ 125 мил. най-малко 650-тѣ милиона прѣдставляватъ стойността на земледѣлческитѣ ни земи — тѣй нареченитѣ въ финансовия

¹ Що е социализъмъ и има ли той почва у насъ. Отъ Д. Братановъ. Търново, 1891 Стр. 85. Напослѣдкъ сжщата теза се защитава и отъ г. Хр. Габровски. (Лжча, 1 юли 1892).